

Q.1. Answer in one or two sentences. (Marks- 20)

- a) Define International Law
- b) What is CEDAW?
- c) What is Continental Shelf?
- d) Write two functions of the National Human Rights Commission
- e) What is the object of UNICEF?
- f) Give two landmark judgments on Rights of Women
- g) What is non-intervention?
- h) What is Jus Cogens?
- i) What is mediation?
- j) What is ILO? State two objects of ILO

Q.2) Short Notes (any four) (Marks -20)

- a) Directive Principles of State Policy and Human Rights
- b) Role of NGO's in India and Human rights
- c) American Convention on Human Rights
- d) International Court of Justice
- e) National Commission for Minorities
- f) Human Rights of Prisoners and Indian Constitution

Q.3) Situational Problems (Any Two) (Marks- 12)

- 1) A small girl child was found abandoned on a railway platform. Some travelers informed the Railway Police. The child was taken into custody and sent to Children Home
 - a) What rights are enumerated in the Indian Constitution for children ?
 - b) What is the Indian position on the Convention of Rights of Child ?

- 2) A cyclist on world tour visits India. He aims to explore India through his cycle expedition. After one week he goes missing. His parents come to India to search for him
 - a) Are fundamental rights available to non-citizens? Explain
 - b) In the light of the above situation, explain the duties of the State/Government towards foreign nationals

- 3) Nepal is a land locked state which has no access to sea. There are several such other states in the world that are land-locked states.
 - a) Do the Land locked states enjoy free access to the sea? Explain
 - b) What term is used for the state which allows its territory to be used by the landlocked states?
 - c) Give names of Conventions which provide for use of sea to the land locked states.

Q.4) Answer any Four (Marks- 48)

- 1) Define Human Rights? Explain the role of Supreme Court in upliftment of the Rights of people
 - 2) What is a treaty? Discuss the significance of a treaty in International Scenario?
 - 3) "Right to clean and healthy environment is a fundamental right" Explain with the help of case laws
 - 4) What is Recognition? Write the types of recognition. Discuss with help of examples.
 - 5) What is law of sea? State and explain the importance of law of sea in today's political scenario.
 - 6) Discuss the sources of International Law.
-

Con. 9458-NM-7893-12.

3

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

१. खालील प्रश्नांची फक्त एक/दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (प्रत्येकी दोन गुण) :- २०
- (अ) अंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याख्या लिहा.
- (ब) सीइडीएडब्ल्यू (CEDAW) म्हणजे काय ?
- (क) कॉन्टिनेन्टल शेल्फ म्हणजे काय ?
- (ड) राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग (एनएचआरसी) NHRC ची दोन कार्ये सांगा.
- (इ) युनिसेफ (UNICEF) चे उद्दिष्ट सांगा.
- (फ) महिलांचा अधिकार बाबत दोन प्रसिद्ध केस लॉ सांगा.
- (ग) अहस्तक्षेप (non-intervention) म्हणजे काय ?
- (ह) जस कॉग्नस (Jus Cogens) म्हणजे काय ?
- (य) मध्यस्थी म्हणजे काय ?
- (ज) (ILO) आयएलओ म्हणजे काय ? त्याची दोन उद्दिष्टे सांगा.
२. सहापैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची संक्षिप्त टीपा लिहा :- (प्रत्येकी पाच गुण) २०
- (अ) डिरेक्टिव्ह प्रिंसीपल्स आणि मानवी हक्क.
- (ब) एनजीओंची (NGO) भारतामधील मानव अधिकार संबंधी भूमिका
- (क) मानव अधिकारासंदर्भातील अमेरिकन अभिसंधी.
- (ड) इंटरनॅशनल कोर्ट ऑफ जस्टिस.
- (इ) अल्पसंख्यांक आयोग.
- (फ) कैद्यांचे मानव अधिकार व भारतीय राज्यघटना.
३. तीनपैकी दोन प्रश्न सोडवा :- (प्रत्येकी सहा गुण) १२
- (अ) एक लहान मुलगी रेल्वे प्लॅटफॉर्मवर निराधार अवस्थेत सापडली. काही प्रवाश्याने तीला बघून रेल्वे पोलिसांना कळवले. त्या मुलीला मग पोलिसांनी ताब्यात घेऊन "बाल वस्तीगृहात सोडले.
- (१) भारतीय राज्यघटनेमध्ये बालकांचे अधिकारां बाबत माहिती सांगा.
- (२) भारत सरकारची "कनव्हेन्शन ऑन राइट ऑफ चाईल्ड" (बालकांचे हक्क अभिसंधी) भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) जगभ्रमण करावयास निघालेला सायकल-स्वार भारताला भेट देतो त्याचा उद्देश भारताचा शोध घेणे असा असतो. एका आठवड्यानंतर तो भारतात हरवतो. त्याचे आई-वडिल त्याचा शोध घेण्यास भारतात येतात.
- (१) गैरनागरीकाला भारतीय घटनेमध्ये बहाल केलेल्या मूलभूत अधिकारांचे स्पष्टीकरण द्या.
- (२) अशा परिस्थितीत राज्याचे/न्यायव्यवस्थेचे गैरनागरिकांच्या बाबत कर्तव्यांचे

Con. 9458-NM-7893-12.

4

(क) नेपाळ हे एक जमीन बंदिस्त राज्य आहे आणि नेपाळ राज्याला समुद्रतट नाही. जगात अशी अनेक जमीन बंदिस्त राज्य आहेत.

- (१) जमीन बंदिस्त राज्यांना समुद्रात जाण्यासाठी अनिर्बंधित हक्क आहे का ?
- (२) जी राज्ये जमीन बंदिस्त राज्यांना आपल्या क्षेत्राचा वापर करून देण्याची परवानगी देतात, अशा राज्यांना काय म्हणतात.
- (३) जमीन बंदिस्त राज्यांना समुद्राचा वापर करून देण्याची तरतूद असलेल्या "कनव्हेशन" ह्या बद्दल माहिती द्या.

४. सहापैकी चार सोडवा :- (प्रत्येकी बारा गुण)

४८

- (अ) मानव अधिकार म्हणजे काय ? भारतात मानव अधिकारांचे जतन करण्यात सर्वोच्च न्यायालयाची भूमिका सखोल स्पष्ट करा.
 - (ब) तहाचा अर्थ सांगा. तहाचे महत्त्व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर सांगा.
 - (क) "स्वच्छ आणि निरोगी पर्यावरण हा एक मुलभूत आधिकार आहे." ह्याचे स्पष्टीकरण केस लॉच्या मदतीने घ्या.
 - (ड) "मान्यता म्हणजे काय" ? मान्यता देण्याच्या विविध पद्धती बाबत स्पष्टीकरण उदाहरणे देऊन करा.
 - (इ) समुद्रासंबंधीचा कायदा (लॉ ऑफ सी) ह्याची व्याख्या सध्याच्या राजकीय परिस्थितीत लिहा.
 - (फ) अंतरराष्ट्रीय कायद्याची उगम स्थाने सांगा.
-